

In de beeldende kunst is samenwerking vaak ondergeschikt gemaakt aan het geroman-tiseerde idee van het individuele artistieke genie. *Together: Collaborative Art Practices* daagt de mythe van de solitaire kunstenaar uit en onderzoekt de unieke dynamiek van collectieve creativiteit en hoe deze de artistieke productie beïnvloedt.

Al in de tijd van Leonardo Da Vinci en Peter Paul Rubens hadden kunstenaars werkplaatsen waar leerlingen en assistenten een centrale rol speelden in de creatie van kunstwerken, zij het vaak anoniem. Later in de kunstgeschiedenis verkenden kunstenaars nieuwe manieren van samenwerking en vormden ze groeperingen als De Stijl, de Surrealisten en Dada. Hoewel deze bewegingen collectieve idealen omarmden, bleven individuele praktijken grotendeels bestaan. De Stijl bijvoorbeeld, met figuren als Piet Mondriaan en Theo van Doesburg, streefde naar een gemeenschappelijke visuele taal, maar behield individuele expressies. Vandaag nemen kunstenaarscollectieven als Guerrilla Girls en Forensic Architecture een belangrijke plek in de kunstwereld in, waar ze

zich vaak bezighouden met complexe sociale, politieke en culturele kwesties. In tegenstelling tot het individuele perspectief van de solokunstenaar omarmen ze bewust een collectief ethos.

Deze tentoonstelling toont kunstwerken uit de S.M.A.K.-collectie die tussen 1959 en 2021 werden gecreëerd door collectieven, kunstenaarsduo's of eenmalige samenwerkingsverbanden, maar ook werken die opzettelijk werden ontworpen om andere kunstwerken te faciliteren. De tentoonstelling belicht het diverse landschap van artistieke samenwerkingsverbanden en wil het gangbare verhaal van de individuele kunstenaar uitdagen.

Met werk van

Marina Abramović & Jan Hoet,
Allora & Calzadilla, Apparatus 22,
Korakrit Arunanondchai
(*feat. boychild*), Bernd & Hilla Becher,
Guillaume Bijl, Anna & Bernhard Blume,
Evelin Brosi & Elvis Bonier,
Jacques Charlier met Claude Delfosse,
Audrey Cottin, Jos de Gruyter &
Harald Thys, Denicolai & Provoost,
Ex-artists' collective
(*Anikó Loránt, Kaszás Tamás*),
Flexboj & L.A., Mekhitar Garabedian,
Alexis Gautier & Fang Yaqi,
General Idea, Gilbert & George,
David Hammons & Bruna Esposito, HAP,
IngridMwangiRobertHutter,
Philip Metten, Jean Norad Land,
Narcisse Tordoior & David Neirings,
Englebert Van Anderlecht &
Jean Dypréau, vedovamazzei
Danh Vō, Franz West & Heimo Zobernig

Marina Abramović & Jan Hoet

The Urgent Dance, 1996

Betacam SP overgezet naar digitaal bestand, 3 min 48 sec

Archief S.M.A.K.

De Servische Marina Abramović (°1946, Belgrado) is een van de beroemdste en invloedrijkste performancekunstenaars vanaf de jaren zeventig tot nu. Abramović staat bekend om haar grensverleggende en confronterende performances waarbij ze haar eigen lichaam als primair expressiemiddel gebruikt. Voor deze performances werkte de kunstenares vaak samen met haar toenmalige partner, de Duitse kunstenaar Ulay (1943, Solingen/2020, Ljubljana). Hun samenwerking resulteerde in enkele iconische werken, zoals *Imponderabilia* (1977), waarbij Abramović en Ulay naakt in een smalle deuropening tegenover elkaar staan, waardoor het publiek gedwongen werd tussen hen door te gaan. Deze intense exploraties van fysieke en emotionele grenzen, waarbij het publiek actief betrokken is, zijn kenmerkend voor hun gezamenlijke performatieve praktijk.

The Urgent Dance is een fragment uit de videoregistratie van een performance die Abramović in 1996 opvoerde, samen met voormalig museumdirecteur Jan Hoet. Dit tijdens haar solotentoonstelling in het Museum van Hedendaagse Kunst, Gent, de voorloper van het S.M.A.K. Op de klanken van traditionele tangomuziek wagen de kunstenares en Hoet zich niet aan een dans, maar beelden in plaats daarvan eerder tableaux vivants uit waarbij ze – omgeven door een goudkleurige lijst – ietwat dramatische poses aannemen. Na deze prelude toont Abramović wat ze werkelijk in haar mars heeft wanneer ze samen met een professionele danser de vloer betreedt om een zwoele tango te dansen.

Allora & Calzadilla

Amphibious (Login-Logout), 2005

AP I/II digitale betacam overgezet naar dvd

(kleur, geluid), 6 min 17sec

Collectie S.M.A.K.

Jennifer Allora (°1974, Philadelphia) en Guillermo Calzadilla (°1971, Havana) vormen sinds 1995 een kunstenaarsduo. Het koppel woont en werkt in San Juan, Costa Rica, en is actief in verschillende media: van sculptuur, fotografie en performance tot geluids- en videokunst. Allora & Calzadilla werd bekend door hun artistiek en politiek engagement op Vieques. Tussen 1941 en 2003 gebruikte de NAVO dit Puerto Ricaanse eiland als marinebasis, ze testten er bomexplosies en sloegen er militair materiaal op. Het duo was in 2004 betrokken bij de erkenning van dit eiland als natuurreservaat, na een periode waarin de lokale bevolking naar een klein deel van het eiland verdrongen werd. Hun uitgesproken politiek- en sociaal-kritisch bewustzijn schemert ook door in hun werk.

Het videowerk *Amphibious (Login-Logout)* (2005) speelt zich af in de Parelrivierdelta in China. Het toont een groep schildpadden die drijven op een stuk hout, afgewisseld met beelden van de haven langs de rivier. De kenmerkende sloomheid van enerzijds de schildpad als dier, en anderzijds het langzame drijven van de dieren op het stuk hout, staat in sterk contrast met het industriële en kapitalistische karakter van het Chinese havengebied. De schildpadden fungeren als de antropomorfe getuigen van de ecologische verwoesting van het natuurlijk en menselijk landschap van de Parelrivierdelta. De kunstenaars stellen hier het contrast tussen het 'natuurlijke' leven en de geglobaliseerde industriële ontwikkelingen aan de kaak. Deze video is representatief voor hun terugkerend maatschappelijk engagement.

Apparatus 22

- *Erratic Statistics (SMAK 1), 2015-2021*
- *Erratic Statistics (SMAK 2), 2015-2021*
- *Erratic Statistics (SMAK 3), 2015-2021*

hout, leder, 200 cm (x3)

Collectie S.M.A.K.

Apparatus 22, een groep van drie Roemeense kunstenaars, is een zelfbenoemd transdisciplinair collectief van dromers, onderzoekers, poëtische activisten en (mislukte) futurologen. Het collectief werd in 2011, in Boekarest, Roemenië, opgericht door Erika Olea (°1982, Boekarest), Maria Farcas (°1977, Târgu Mureş), Dragos Olea (°1979, Boekarest) en Ioana Nemes (1979, Boekarest – 2011, New York). Hun oeuvre omspant zowel installaties, performances als interventies in de publieke ruimte. In hun werk onderzoeken ze de verbanden tussen economie, politiek, genderstudies, sociale bewegingen, religie en mode. De kunstenaars proberen hierbij met een kritische blik de onderliggende sociale structuren van onze samenleving te bevatten.

Erratic Statistics (SMAK 1), Erratic Statistics (SMAK 2), Erratic Statistics (SMAK 3) maken deel uit van een ongelimiteerde reeks werken. De twee meter hoge cilindervormige staven zijn gemaakt uit leder en hout, omhuld door stroken in verschillende kleuren, waarvan de volgorde steeds uniek is. De werken zijn een reflectie op kleur en diversiteit en bieden kritiek op racisme en colorisme. Colorisme wijst op de structurele discriminatie op basis van gradaties in huidskleur. Het werk refereert hier ook aan de witte suprematie binnen heersende systemen zoals de kunstwereld, de modewereld en de academie.

Q for S.M.A.K: If Raphael, (2019)

videotape, textiel, 300 x 750 cm

Collectie S.M.A.K.

Het werk *Q for S.M.A.K: If Raphael* werd gemaakt ter gelegenheid van *HAPPENING 20 jaar S.M.A.K*, een weekend in mei 2019 waarin verschillende performances, concerten, workshops en interventies werden georganiseerd. De kunstenaars reflecteren via dit werk over de toekomst van het museum, met behulp van vragen werd een proces van kritisch denken gestimuleerd. In de toenmalige performance stelde Apparatus 22 een vorm van museologie voor die verder gaat dan de westerse/eurocentrische wereld.

Korakrit Arunanondchai

Letters to Chantri #1: The lady at the door/

The gift that keeps on giving (feat. boychild), 2014

digitale film, 17 min

Collectie S.M.A.K.

Korakrit Arunanondchai (°1986, Bangkok) is een jonge Thaise kunstenaar, van wie het werk het zeer brede spectrum tussen performance, muziek, video, schilderkunst en installatie bestrijkt. Tijdens zijn studies schilderkunst werd hij sterk beïnvloed door de bekende Thaise kunstenaar Rirkrit Tiravanija, in de jaren 1990 een van de voortrekkers van de relationele kunst, een kunststroming die tot doel had de toeschouwer maximaal te laten deelnemen aan het kunstwerk. Tiravanija overtuigde Arunanondchai om zijn schilderijen meer te combineren met performance-, video- en installatiekunst. Sindsdien verwierf Arunanondchai snel faam met grootschalige performance- en videoprojecten – bijna altijd in samenwerking met andere kunstenaars, in het geval van dit werk de performancekunstenaar boychild – waarin hij aspecten uit de kunstgeschiedenis en sociaal-maatschappelijke gebeurtenissen in zijn thuisland Thailand met elkaar vermengde.

De hier getoonde video is onderdeel van de grootschalige installatie *Letters to Chantri #1: The lady at the door/The gift that keeps on giving (feat. boychild)* uit de collectie van het S.M.A.K. Het werk toont ons Arunanondchai die als kunstenaar-schilder in de knoop ligt met zichzelf en zijn kunstenaarschap. Op een bepaald ogenblik kantelt de film wanneer hij geconfronteerd wordt met een sektarische beweging die hem zuivering en verlossing biedt. Wat volgt is Arunanondchais langzaam opbouwend louteringsritueel dat eindigt in een extatische gender-persoonswisseling. De video vormt niet enkel een kritische reflectie op kunst en het kunstenaarschap, maar ook op de hedendaagse Thaise consumptiecultuur, waarin religie dikwijls handelswaar wordt die mensen, oprecht op zoek naar rituele catharsis, een rad voor de ogen draait.

Bernd & Hilla Becher

Coal Bunkers, 1972

gelatinezilverdruk op fotopapier, (9x) 24 x 18 cm

Collectie S.M.A.K.

Bernd (1931, Siegen - 2007, Rostock) en Hilla Becher (1934, Wobeser, Potsdam - 2015, Düsseldorf) vormden een Duits kunstenaarskoppel dat bekend staat om hun conceptuele en documentaire fotografie. Het echtpaar fotografeerde voornamelijk in onbruik geraakte industriële architectuur, zoals watertorens, kolenbunkers en fabrieken. Om zo objectief mogelijk te fotograferen, hanteerden de Bechers een specifieke aanpak. Ze gebruikten een 8x10-inch camera, namen foto's vanuit een vast camerastandpunt en maakten enkel opnames in de lente of zomer, bij bewolkt weer in de ochtend. Met hun systematische benadering transformeerden de kunstenaars alledaagse utilitaire bouwwerken tot anonieme sculpturen.

Coal Bunkers (1972) bestaat uit negen zwart-wit gelatinezilverdrukken, gerangschikt in een raster van drie bij drie. De serie toont negen vergelijkbare steenkoolbunkers in Wales, Noord-Frankrijk, het Ruhrgebied en de Rijnstreek. Het echtpaar maakte de foto's gedurende meerdere jaren en bracht de beelden pas later samen in dit grid.

Guillaume Bijl

Adriaen Brouwer anno 2018, 2018

digitale film, 12 min 53sec

Collectie S.M.A.K.

Guillaume Bijl (°1946, Antwerpen) is een van de belangrijkste Belgische beeldhouwers en installatiekunstenaars van de jaren 1980 tot nu. Zijn dikwijls monumentale, bijna hyperrealistische installatieomgevingen zijn quasi letterlijke kopieën van typische, westerse consumptieruimtes zoals een reisbureau, een matrassenwinkel of een supermarkt. Guillaume Bijl werd hiermee een Europese adept van de 'Appropriation Art'. Deze Amerikaanse kunststroming die begin jaren 1980 opkwam reproduceerde bijna letterlijk bestaande beelden uit het dagelijkse leven. Het doel was de 'authentieke' codes van de westerse consumptiemaatschappij als beeldclichés van zichzelf te ontmaskeren.

Het werk *Adriaen Brouwer anno 2018*, een van de weinige films die Bijl maakte, speelt inhoudelijk met dezelfde ontmaskeringsstrategie. In de video linkt de kunstenaar op een burlesk-humoristische manier de 17de-eeuwse Vlaamse schilder Adriaen Brouwer – vooral bekend door zijn dolle caféscenes – met het grootschalige Vlaamse wielerevent 'De Ronde van Vlaanderen'. Het werk toont ons acht amateurwielrenners – waarvan er zeven gespeeld worden door beeldend kunstenaars en één door een bekende wielerkampioen – die na een beklimming iets gaan drinken in een plaatselijk café. Dit loopt langzaam maar zeker volkomen uit de hand en eindigt – volledig naar analogie met Adriaen Brouwer – in een bacchanaal kroegtafereel. In *Adriaen Brouwer anno 2018* etaleert Guillaume Bijl een aantal inhoudelijke sleutelaspecten uit zijn oeuvre; het subtiel transformeren van de typisch westerse consumptie-infrastructuur, de fictionalisering van de kunstgeschiedenis en een sardonische kijk op de consumptiemaatschappij als cliché van zichzelf.

Anna & Bernhard Blume

A = B, 1992

offsetdruk op papier, 62 x 84 cm

Collectie S.M.A.K.

Het Duitse kunstenaarsduo Anna Blume (1936, Helming/2020, Bork) en Bernhard Johannes Blume (1937, Dortmund/2011, Keulen) staat voornamelijk bekend om hun monochrome zwart-wit foto's op grote schaal. Ze ontmoetten elkaar aan de Staatliche Kunstakademie in Düsseldorf, en trouwden in 1966. Het duo werkte sinds 1980 samen aan een 'levenslange fotoroman'. Met humoristische beelden gaven ze niet alleen subtiele kritiek op de Duitse middenklasse en haar codes, met visuele effecten creëerden ze bovendien een vreemd en irrationeel universum.

A=B is onderdeel van een reeks werken die gemaakt werden voor de tentoonstelling *I Am You – Artists against Violence* (1992), een initiatief van Dietrich Sturm, toenmalig directeur van het Goethe-Institut in Brussel. Hiervoor ontwierpen 23 internationale kunstenaars, waaronder Anna en Bernhard Blume, affiches. In 1993 opende op hetzelfde moment een tentoonstelling in München, maar ook in Odessa op de beroemde *Potemkin*-trap en in Antwerpen. Hierna werden de affiches over de hele wereld getoond. De tentoonstelling had een sterk sociaalkritisch karakter, en zette zich af tegen opkomend racisme, geweld en onverdraagzaamheid. *I Am You* verwijst naar het idee dat iedereen zich in de ander spiegelt, haat tegen de andere impliceert zo haat tegen zichzelf. Uiteindelijk lijken we altijd meer op elkaar dan we verschillen, zoals treffend weergegeven door het krachtige opschrift op de zwart-witfoto van Anna & Bernhard Blume: 'A is gelijk aan B'.

Evelin Brosi & Elvis Bonier

forse digitalisering n° 0001 000 000, 2019

ed. 7/8, katoen, hardboard, metaal, papier, inkt

31 x 43 cm (kader), 39 x 43 cm (klembord)

Collectie Vrienden van S.M.A.K.

Evelin Brosi en Elvis Bonier zijn twee van de vele alter ego's van de Belgische kunstenaar, vormgever, auteur en muzikant Boris Van den Eynden (°1984, Schoten). Elk van deze pseudoniemen staat voor een apart talent of vakgebied. Zo is Evelin Brosi de 'tekstverwerker' en Elvis Bonier de beeldende - en performancekunstenaar. Veel van het diverse werk van Van den Eynde bevindt zich dan ook op het grensgebied tussen talige en tekstuele communicatie - zowel analoog als digitaal - en het visuele, en kan als een kritische, dwars-humoristische reactie gezien worden op de traditionele kunst- en institutionele kritiek.

Het werkje *forse digitalisering 0001 000 000*, een editie op acht exemplaren die Van den Eynde uitgaf naar aanleiding van zijn tentoonstelling bij de Vrienden van S.M.A.K. in 2019, is een goed voorbeeld van deze combinatie tussen (digi)talige semiotiek en beeld. In het kader bevinden zich twee handschoenen waarvan één vinger bruin gekleurd is. Op het bijhorende tekstpaneel staat in de volgende droge bewoordingen het werk beschreven: "De kunstenaar draagt witte katoenen handschoenen en voert een rectaal toucher uit, telkens met een andere vinger".

Met de titel *forse digitalisering 0001 000 000* verwijst Van den Eynden natuurlijk op een absurde manier naar de oorsprong van het woord 'digitaal' - 'digit' - wat zowel 'cijfer' als 'vinger' betekent. Het klembord met nummering en tekst kan beschouwd worden als een digitale en analoge 'vertaling' van de performance, als een soort van alternatief zaallabel dat ons abstract-ludieke 'informatie' verschaft over het werk.

Jacques Charlier met Claude Delfosse

Rocky Tiger, 1971

16mm-film overgezet naar digitaal bestand

(zwart-wit, geluid), 3 min 48 sec

Collectie S.M.A.K.

Jacques Charlier (°1939, Luik) staat bekend om zijn kritische en humoristische benadering, waarmee hij conventies binnen de kunstwereld probeert te ondermijnen. Zijn artistieke praktijk is buitengewoon veelzijdig en omvat o.a. schilderijen, collages, cartoons, installaties, performances, songs, foto's en video's. Naast kunstenaar was Charlier tussen 1955 en 1977 technisch tekenaar voor de STP, de technische dienst van de provincie Luik. Op deze afdeling werkte ook Claude Delfosse, met wie Charlier in 1971 de film *Rocky Tiger* maakte. *Rocky Tiger* was het alias waaronder Delfosse in zijn jongere jaren, voor zijn loopbaan bij de STP, zanger en gitarist was in verschillende bands. Op uitnodiging van Charlier kroop Delfosse nog eens in de huid van zijn voormalige alter ego om, vergezeld door muzikanten, een versie te brengen van *Blue Suede Shoes*, een rock-'n-roll klassieker, geschreven door Carl Perkins, in 1956 wereldberoemd gemaakt door Elvis Presleys cover. De opname laat zien hoe de getalenteerde Delfosse, door omstandigheden, nooit de kans kreeg om professioneel muzikant te worden en zijn droom te vervullen. *Rocky Tiger* is een ontwapenende getuigenis die op lichte toon het kwetsbare statuut van de kunstenaar in de samenleving belicht. Voor velen blijft een professionele kunstcarrière een aspiratie; in de praktijk gaat het vaak om een combinatie van het kunstenaarschap met een andere baan.

Audrey Cottin

Seeds Arrangement #0001, 2018

oliepapier, pH-neutraal papier, zaden, lijm, 120 x 120 cm

Collectie S.M.A.K.

Audrey Cottin (°1984, Saint-Mandé) is een Franse kunstenaar en onderzoekster. Geïnspireerd door Robert Filliou's geloof dat 'iedereen perfect is', zoekt Cottin in functie van haar artistieke praktijk steeds naar de perfecte samenwerking met verschillende specialisten uit de meest diverse vakgebieden. Cottin's werk bevindt zich op het snijvlak tussen performance en sculptuur. De betekenis ervan laat ze vaak mee bepalen door de personen met wie ze samenwerkt.

Seeds Arrangement #0001 maakt deel uit van een reeks waarvan er vier zich in de collectie van het S.M.A.K. bevinden, en waarin verschillende tuiniertechnieken samenkomen, zoals vierkante-metertuinieren en permacultuur. Dit werk omvat vierkant kristal- en zuurvrij papier, zaden en lijm. De meeste zaden zijn organisch, voor een optimale conservatie verpakt tussen twee vellen zuurvrij papier en gerangschikt volgens hun eigenschappen en groeipotentieel. Een ander van de vier collectiewerken, *Seeds Arrangement #0010*, werd door de kunstenaar ook effectief in nauwe samenwerking met het conservatiedepartement van het S.M.A.K. en de Groendienst van de Stad Gent aangeplant in de tuin van het Citadelpark achter het museum. Zo vormt het de perfecte symbiose tussen collaboratieve performance en (ecologische) sculptuur.

Jos de Gruyter & Harald Thys

S.T.

S.D.

Ingelijste kleurenprint op dibond, 46 x 60,5 x 2,5 cm

Langdurige bruikleen privécollectie, België

Jos de Gruyter (°1965, Geel) en Harald Thys (°1966, Wilrijk) wonen en werken in Brussel, en vormen sinds de late jaren 1980 een duo. Het tweetal is voornamelijk bekend door hun audiovisuele producties, maar is ook actief binnen de fotografie, sculptuur en tekenkunst. Hun werk wordt gekenmerkt door humor en eenvoud, maar belichaamt tezelfdertijd kritische en diepgaande reflecties. Het duo stelt tentoon in binnen- en buitenland, en vertegenwoordigde België in 2019 op de Biënnale van Venetië, met hun project *Mondo Cane*. Met *Mondo Cane* presenteerden de kunstenaars een afgezonderde wereld met 22 poppen die samen een installatie vormden en gezien kon worden als een soort van hedendaags museum voor volkskunst. Onder deze ogenschijnlijke banaliteit schuilt echter een mysterieuze en subversieve dimensie die veeleer een atmosfeer van inertie en apathie beklemtoont. Het werk in de tentoonstelling is een editie gemaakt naar een origineel werk op papier dat deel uitmaakte van het project voor de Biënnale in Venetië. In de afbeelding van een eenvoudige kruiwagen komt treffend de fascinatie van het kunstenaarsduo voor het alledaagse en banale naar voren. Hoewel het een editie betreft, illustreert het werk treffend de zeer eenvoudige, haast naïeve tekenstijl van de kunstenaars.

Denicolai & Provoost

Hello, Are We In The Show? (drawings animatic), 2012

inkt & kleurpotlood op papier, variabele afmetingen

Collectie S.M.A.K.

Ruim twintig jaar werken Simona Denicolai (°1972, Milaan) en Ivo Provoost (°1974, Diksmuide) als kunstenaarsduo aan een multidisciplinaire praktijk die ons gewoontedenken en routinagedrag probeert te verstoren. Via protocollen en scenario's, die ze met veel aandacht voor de eigenheid van een plek uitschrijven, betrekken ze mensen, objecten en verhalen als 'medewerkers' bij het artistieke proces. De uitwisselingen die zo ontstaan zijn ingebed in een lokale realiteit, maar raken ook aan universele thema's zoals burgerschap, identiteit en solidariteit.

Hello, Are We In the Show? (drawings animatic) bestaat uit 172 originele tekeningen uit een reeks van 344. Ze vormen het storyboard voor de gelijknamige animatiefilm. De selectie tekeningen werd gemonteerd tot een lange passage die voorkomt in de film. In *Hello, Are We In the Show?* schetsen Denicolai & Provoost een beeld van het dagelijkse leven in het Zoniënwoud bij Brussel. Dieren, planten, bomen, mensen en de nabijgelegen industrie maken hier zonder onderscheid deel van uit. Op de tekeningen zie je naast drijvende zwanen, eekhoorns en andere fauna dan ook lawaaierige passagiersvliegtuigen, auto's en trucks. Met de film doorbreekt het duo ons verwachtingspatroon: hij heeft niet het lieflijke, onschuldige karakter van een traditionele Hollywoodiaanse animatiefilm, maar stelt de manier waarop we omgaan met de natuur aan de kaak.

Ex-artists' collective

(Anikó Loránt, Kaszás Tamás)

Broadband Bulletin Board No. 2 - Forest School Notes, 2011
mixed media, variabele afmetingen

Collectie S.M.A.K.

Tamás Kaszás (°1976, Dunaújváros) en Anikó Loránt (1977, Székesfehérvár – 2020, Budapest) studeerden Intermedia aan de Hongaarse Academie voor Schone Kunsten in Boedapest. Vanaf 2002 werkten ze samen tot het overlijden van Anikó Loránt in 2020. De kunstenaars zijn bekend om hun grootschalige installaties, waarbij ze onder meer reflecteren over sociale kwesties en ecologische duurzaamheid.

Het werk *Broadband Bulletin Board No. 2 - Forest School Notes* bestaat uit een lang houten prikbord met tekeningen, foto's, objecten en een digitaal scherm. Die 2D-werken en -objecten zijn studies naar patronen en vormen in de natuur. Het werk gaat volgens de kunstenaars over het leven op een natuurlijke manier, vanuit poëtisch, spiritueel, en een sterk ecologisch standpunt. De installatie werd gemaakt ter gelegenheid van de tentoonstelling *Joy and Disaster* in 2011 in het S.M.A.K., een dialoog tussen acht hedendaagse Hongaarse kunstenaars en een selectie werken uit de eigen collectie.

Flexboj & L.A.

KUNSTENAAR/ARTIST/KUNSTLER/ARTISTE, 2020

porseleinverf op porseleinen bord, 25 cm (diameter)

Collectie Vrienden van S.M.A.K.

Nathan van de Vijver (°1995) en Lander Allaert (°1995) vormen samen het kunstenaarsduo Flexboj & L.A. Met hun levendige kleuren en vaak cartooneske beeldelementen lijkt het alsof het duo zich inschrijft in de traditie van een enigszins naïef ogende figuratieve schilderkunst. Toch is het uiteindelijke beeld minder belangrijk dan hun exploratie van de uiteenlopende manieren waarop verf aangebracht kan worden op diverse dragers. Het tweetal voegt meestal de figuratieve elementen pas toe nadat ze eerst een abstracte achtergrond hebben gecreëerd met verscheidene technieken. Hoewel van de Vijver en Allaert zich als één kunstenaar, onder de naam Flexboj & L.A., aan de buitenwereld presenteren, impliceert dit niet dat ze steeds samen aan een doek schilderen. Voor het duo is de samenwerking veeleer een onophoudelijke uitwisseling van ideeën, waarbij ze elk afzonderlijk aan hun eigen schilderijen werken, maar toch continu communiceren en elkaar inspireren om een gezamenlijke artistieke visie te behouden.

KUNSTENAAR/ARTIST/KUNSTLER/ARTISTE (2020) is een editie uitgegeven door de Vrienden van S.M.A.K. en omvat zes unieke, beschilderde porseleinen borden. In deze reeks bespot het duo op speelse wijze de dikwijls geromantiseerde en stereotiepe maatschappelijke percepties van het kunstenaarschap. Ze portretteren de kunstenaar als een nar, een blinde, een dronkaard, een clown, een bedelaar en zelfs als een ezel. De reeks kadert in een bredere interesse die ze hebben voor de mechanismen van de kunstwereld en belicht de satirische benadering waarmee ze de vaak elitaire kunstscene bekritisieren.

Mekhitar Garabedian

L'Étranger, 2005

ed. 1/3, digitaal bestand (kleur, geluid), 4 min 5 sec

Collectie S.M.A.K.

Mekhitar Garabedian (°1977, Aleppo) is een Belgisch-Syrische kunstenaar met Armeense roots. Garabedian gebruikt verschillende media zoals tekenen, video, fotografie en installaties. In zijn werk verwijst hij – vanuit het perspectief van de diaspora – naar de taal, cultuur en geschiedenis van Armenië, het land dat zijn grootouders in 1915 ontvluchtten om aan de genocide te ontkomen. Bovendien is zijn werk doordrongen van verwijzingen naar literatuur, filosofie, muziek en beeldende kunst.

In het korte videowerk *L'Étranger* reflecteert Garabedian over de positie van het individu en de evolutie van diens identiteit in een samenleving gevormd door migraties. De titel van het werk verwijst naar het gelijknamige prozagedicht van de Franse dichter en criticus Charles Baudelaire, hierin beschrijft hij het gevoel van vervreemding en isolement dat vaak wordt ervaren in de moderne stedelijke omgeving. De video toont een man in een winters stadspark die de hele video lang blijft staan en rond zich kijkt, terwijl iemand buiten beeld hem vragen stelt uit het gedicht van Baudelaire. In deze video mijmert Garabedian over hoe elke migrant zijn herinneringen, identiteit en geschiedenis met zich meedraagt, verscheurd tussen het verlangen om vast te houden aan het verleden en het verloren thuisland, en de noodzaak om een nieuw leven op te bouwen in het nieuwe land. De man in de video is de acteur Jos Verbist, terwijl de stem van de interviewer wordt vertolkt door de kunstenaar Ben Benaouisse. Garabedians toenmalige vriendin Céline Butaye deed de cinematografie van dit werk.

Alexis Gautier & Fang Yaqi

- *MacGuffin Series, Alexis/Jinsheng/655, 2021*
porselein, ijzer, rubber, 201 x 91 x 0,8 cm
- *MacGuffin Series, Anupam/Shi Jian Workshop/GE554, 2021*
porselein, ijzer, rubber, 201 x 86 x 0,8 cm
- *MacGuffin Series, Shen/Peiyintang/#5109, 2021*
porselein, ijzer, rubber, 196,5 x 68 x 0,6 cm

Langdurige bruikleen Collectie Vlaamse Gemeenschap

Alexis Gautier (°1990, Amiens) woont en werkt in Brussel en Bretagne. Gautier ruilt de traditionele notie van de kunstenaar als individueel genie in voor een gedeeld auteurschap, waarin culturele transacties de basis vormen voor nieuwe verhalen. Deze narratieven worden vervolgens uitgewerkt in uiteenlopende media, zoals sculpturen, textiel, video's en tekeningen.

Voor de werken uit de *MacGuffin Series* vroeg hij verschillende mensen uit zijn omgeving om kort een deur te beschrijven die voor hen belangrijk is. De titels van deze kunstwerken refereren aan deze mensen, die Gautier als coauteurs beschouwt. Daarnaast werkte hij ook samen met de Chinese keramiste Fang Yaqi. Zij interpreteerde de omschrijvingen en zette die om in een serie porseleinen platen. Hoewel hun uiterlijke verschijningsvorm nog refereert aan een deur, laat Gautier bewust in het midden wat deze objecten precies zijn. Hij ziet ze zowel als autonome beeldhouwwerken, elementen die als achtergrond of scenografie kunnen dienen, of zelfs als drager voor een ander kunstwerk. De titel van deze reeks verwijst dan ook niet toevallig naar de term 'MacGuffin'; een begrip uit de filmwereld dat verwijst naar een element in een verhaal dat de plot in gang zet en grotendeels stuurt, maar verder niet nauwkeurig wordt gedefinieerd.

General Idea

AIDS, 1987

zeefdruk op papier, 68,5 x 68,5 cm

Collectie S.M.A.K.

General Idea is de naam van een Canadees kunstenaarscollectief dat actief was tussen 1969 en 1994. De leden waren: Michael Tims (°1946, Vancouver), beter bekend als AA Bronson, Ronald Gabe (1945, Winnipeg/1994, Toronto), alias Felix Partz en Slobodan Saia-Levy (1944, Parma/1994, Toronto), bijgenaamd Jorge Zontal. General Idea geniet internationale bekendheid door hun artistieke praktijk die onder meer de mythe van de kunstenaar, de rol van de massamedia en kwesties over gender en seksuele onderdrukking aan de orde stelt. Het collectief hanteerde een conceptuele aanpak en produceerde werken in tal van media, gaande van fotografie, sculptuur en schilderkunst tot video, performance, evenementen, installaties en mail art. In 1970 ontstond de naam General Idea per vergissing toen de organisator van een tentoonstelling de titel van hun werk verkeerdelijk interpreteerde als naam van de groep.

De zeefdruk *AIDS* toont een door het collectief ontworpen logo, geïnspireerd op het iconische popartschilderij *Love* (1966) van Robert Indiana, General Idea verving het woord 'love' door 'aids'. Midden de aidsepidemie van de jaren 1980 wilde het collectief het taboe rond de ziekte doorbreken en het stigma bestrijden dat alleen homofiele mannen erdoor getroffen werden. De kunstenaars wilden hun logo breed verspreiden om de ziekte niet langer te negeren. Het ontwerp was overal te zien, van trams in Amsterdam tot een billboard op Times Square.

Gilbert & George

Door, 2004

fotomontage, 226,5 x 381 cm

Langdurige bruikleen privécollectie, België

Gilbert & George is het Engels-Italiaanse kunstenaarsduo Gilbert Prousch (°1943, San Martin de Tor) en George Passmore (°1942, Plymouth). Ze leerden elkaar kennen tijdens hun opleiding sculptuur aan de St. Martin's School of Art in Londen. Hun oeuvre omspant tekeningen, video, fotografie en performance, maar ze zijn het meest bekend door hun fotografische grids. Deze vaak imposante werken bestaan uit meerdere afbeeldingen die samen een grootschalige compositie vormen. Niet zelden verschijnen de kunstenaars als centrale figuren in deze werken. Het motto 'Art for all' echoot doorheen hun gehele oeuvre en weerspiegelt het verlangen van het duo om kunst niet te beperken tot de traditionele kunstwereld en de elite, maar toegankelijk te maken voor iedereen.

Het werk *Door*, een voorbeeld van een van hun vele fotomontages, bestaat uit 18 ingelijste foto's. De twee kunstenaars staan links en rechts afgebeeld, samen met twee figuren in het midden van het beeld. Op de grond staat in een dik wit cijferfont '2004', het jaar waarin het werk is gemaakt. Het jaar ervoor was overigens een kantelpunt in de carrière van Gilbert & George, omdat ze toen hun conventionele werkwijze met analoge film, vergroter en handmatig aangebrachte kleurstoffen inruilden voor een digitale aanpak met scanners, computers en digitale printers. Dit werk is deel van de reeks *Perversive Pictures* (2004), waarin de kunstenaars telkens zelf figureren. De fotocollage kenmerkt zich door het gebruik van felle kleuren, patronen omgeven door zwarte contouren en een groot formaat. Met deze reeks proberen de kunstenaars taboes bloot te leggen, sociale conventies uit te dagen en gevoelens en gedachten over te brengen die zij beschouwen als belangrijk voor iedereen.

David Hammons & Bruna Esposito

Materasso Addormentato, 1991

mixed media, 62 x 140 x 62 cm

Langdurige bruikleen privécollectie, België

David Hammons (°1943, Springfield) geldt als een van de belangrijkste en invloedrijkste Amerikaanse beeldende kunstenaars van de afgelopen decennia. Zijn werk omvat vaak alledaagse en gevonden objecten die hij omvormt tot doordachte sculpturale assemblages met meervoudige betekenissen, gerelateerd aan thema's als identiteit, maatschappelijke kwesties en Afro-Amerikaanse cultuur. Daarnaast is Hammons actief in andere media, zoals schilderkunst, performance en video.

Voor *Materasso Addormentato* (1991) werkte Hammons samen met de Italiaanse kunstenares Bruna Esposito (°1960, Rome), vooral bekend om haar poëtische installaties en het gebruik van onconventionele materialen. Hammons en Esposito waren een tijdlang een koppel en woonden samen in Rome. Het duo creëerde dit werk voor een galerietentoonstelling in Berlijn, met als titel *Heimat*. De opgerolde, verouderde matras kan beschouwd worden als een metafoor voor het daklozenbestaan en de voortdurende zoektocht van daklozen naar een plek in de openbare ruimte die ze tijdelijk 'thuis' kunnen noemen. Het gesnurk dat vanuit de matras weerklinkt, herinnert aan de uitdagingen van overnachten op straat, maar roept ook het beeld op van iemand die mogelijk zijn roes uitslaapt. De stropdassen die de matras samenhouden, creëren een opmerkelijk contrast met de vuile matras en lijken het geheel enigszins te verfraaien, net zoals een dakloze die ondanks de moeilijkheden er goed probeert uit te zien en trots en waardigheid uit te stralen.

HAP

Curver-bak, 2003

ed. 2/20, karton, 25 x 43 x 35 cm

Collectie S.M.A.K.

Het Belgische kunstenaarscollectief HAP werd in 1999 opgericht door Jens De Schutter (°1979), Piet Mertens (°1978) en Wim Waelput (°1979). In tegenstelling tot vele andere collectieven, die zich doorgaans verenigen rond een bepaald gezamenlijk artistiek statement of een inhoudelijke ideologie, hanteert HAP veeleer een soort van zelfkritische jolige jongensmentaliteit die ingezet wordt om de meest wilde ideeën op hun haalbaarheid te toetsen.

De objecten, sculpturen en installaties van het collectief ogen bedrieglijk eenvoudig en zijn vervaardigd uit arme, dagelijkse gebruiksmaterialen als karton, plastic, hout en dergelijke meer. HAP schenkt hierbij meestal meer aandacht aan het voorafgaande arbeidsintensieve concipiërings- en maakproces dan aan het uiteindelijke eindresultaat. Het werk *Curver-bak* uit 2003 is hiervan een goed voorbeeld. Het werk is een schaal 1:1 versie van een typische huishoudelijke verhuisdoos, maar dan vervaardigd in karton in plaats van het normaal gebruikte plastic. Hoewel het object banaal oogt, is de voorafgaande ontwerp- en uitvoeringsfase dat allesbehalve. Hiermee speelt HAP op een subtiele, humoristische manier met de grenzen tussen (gebruiks)object en sculptuur, proces en resultaat, en tussen banaliteit en kunst.

IngridMwangiRobertHutter

For Children, 2006

dvd overgezet naar digitaal bestand (kleur, stil), 10 min 36 sec

Collectie S.M.A.K.

Ingrid Mwangi (°1975, Nairobi) en Robert Hutter (°1964, Ludwigshafen/Rhein) leven en werken samen als een collectief. Ze bestaan onder de noemer IngridMwangiRobertHutter, of verkort Mwangi Hutter. De kunstenaars leerden elkaar kennen in 1998 en werken sinds 2005 samen als artistieke entiteit. Ze benadrukken hierbij dat ze niet zozeer een collectief zijn, maar eerder een gedeelde artistieke persoonlijkheid. IngridMwangiRobertHutter maakt onder meer performances en video's waarin ze reflecteren op de intersecties tussen identiteit, cultuur en maatschappelijke grenzen.

In de video *For Children* dienen de lichamen van beide kunstenaars als canvas. Een inktloze tattoo-machine wordt gebruikt om woorden te graveren in de witte huid van Robert Hutter, en in de donkere huid van Ingrid Mwangi. Verschillende video's van het duo draaien om pijn en geweld. In deze video suggereert de gefragmenteerde tekst op de huid dat menselijk geweld tegen elkaar leidt tot isolatie en verlies voor iedereen.

Philip Metten

CINEMA, 2017

**aluminium, hout, plexiglas, fluorescerende lampen,
variabele afmetingen**

Langdurige bruikleen Collectie Vlaamse Gemeenschap

Philip Mettens (°1977, Genk) interdisciplinaire praktijk omvat zowel schilderkunst, beeldhouwkunst, architecturale installaties als collages. Zijn werken zijn moeilijk te categoriseren, maar zijn meteen herkenbaar door het beperkte visuele vocabulaire van geometrische figuren dat de kunstenaar hanteert en voortdurend herconfigureert. De rode draad doorheen Mettens diverse oeuvre is ongetwijfeld architectuur. Hij creëert zowel grootschalige in situ installaties die tegemoetkomen aan reële behoeftes, zoals een restaurant, als kleinschalige, sculpturale collages met technisch tekenpapier die het grondplan van grootsteden evoceren.

CINEMA is een mobiele en modulaire structuur, speciaal ontworpen om videowerken van andere kunstenaars te presenteren. De selectie van de films laat de kunstenaar over aan de organiserende instelling. Vormelijk doet de aluminium constructie denken aan historische fotocamera's met hun kenmerkende uitschuifbare, accordeonachtige mechanisme. Aan de ene zijde functioneert de transportkist van dit werk als projectiewand. De andere zijde is afgesloten met een sculpturaal achthoekig reliëf, omgeven door vier driehoekige verlichtingselementen die de omliggende ruimte diffuus verlichten. Het lijkt bijna alsof de gehele structuur op zichzelf werkt als een projector. De toeschouwer heeft de keuze om de cinema te betreden of eromheen te wandelen; *CINEMA* is tegelijk sculptuur en architectuur. In tegenstelling tot de gebruikelijke black box van een bioscoopzaal is *CINEMA* een transparante structuur die opgaat in de omliggende architecturale ruimte. De films zijn zelfs te bekijken zonder dat de toeschouwer plaatsneemt in het werk.

Jean Norad Land

A Brief History of the Belgian Flag, 2018

ed. 3/11, polyester microvezel, geborduurd, 200 x 300 cm

Collectie S.M.A.K.

Jean Norad Land is een schuilnaam voor een artistiek duo dat anoniem wenst te blijven.

A Brief History of the Belgian Flag is een geborduurde vlag, waarvan de Belgische kleuren als een patchwork door elkaar gehaspeld werden, en waarop de cijfers 1830 en 1831 te zien zijn. Het eerste cijfer verwijst naar het stichtingsjaar van de onafhankelijke natiestaat België. In dat jaar werd besloten om de kleuren rood, geel en zwart als horizontale banden te representeren op de nationale vlag. Dit ontwerp werd zo verankerd in de Belgische grondwet. Een jaar later, in 1831, besliste men echter om de driekleur verticaal te plaatsen, omdat de horizontale versie te veel verwees naar de Nederlandse vlag, België's voormalige overheerser. Dit werd echter tot op vandaag vergeten aan te passen in de grondwet, met als resultaat dat onze huidige Belgische vlag in principe ongrondwettelijk is. Met *A Brief History of the Belgian Flag* lijkt Jean Norad Land ironisch te suggereren dat het land België relatief is, en dat elke 'nationale' begrenzing op zijn minst voor discussie vatbaar is, zoniet zelfs een soort van fictie betreft. Het werk is te zien op het dak van het museum.

Narcisse Tordoïr & David Neirings

Tears of the Skull, 2001

mixed media, 250 x 390 x 100 cm

Collectie S.M.A.K.

Narcisse Tordoïr (°1954, Mechelen) is een van België's belangrijkste kunstenaars. Al vanaf de jaren 1980 zoekt hij de grenzen van de schilderkunst op en onderzoekt hij de mogelijkheden van dit medium op de meest individuele, veelzijdige en interdisciplinaire manier. Hierbij rekt hij de grenzen zodanig op dat zijn werken niet zelden buiten het klassieke doek treden en de vorm aannemen van al dan niet monumentale installaties, die dikwijls met behulp van anderen geconcipieerd en gerealiseerd worden.

Tears of the Skull is hiervan een goed voorbeeld. Dit werk – een samenwerking tussen Narcisse Tordoïr en schilder, dj en skater David Neirings (°1972, Gent) – bestaat uit drie panelen, die beschilderd werden met een beeltenis die het midden houdt tussen het bekende tekenspelletje 'drawing by numbers' en een technische tekening van archeologische opgravingen. Diverse gevonden objecten, schedels en botten zijn genummerd en bevinden zich at random binnen de compositie van het beeld. De panelen zijn bedekt met gekleurde schappen in aluminium die horizontaal bevestigd werden over het schilderij. Dit verbeeldt een soort van toekomstige functionaliteit van het werk als een boekenkast, een metafoor voor het geheugen of het archief, iets wat gelijkloopt met de activiteiten van het brein in de schedel, en dus zo opnieuw de link legt met de archeologische opgraving. Heel dit geheugennetwerk wordt van bovenaf verlicht door lampen die de gehele breedte van het werk omspannen.

Englebert Van Anderlecht & Jean Dyréau

Multiplier les sens, 1959

olieverf op doek, 126,5 x 156,5 cm

Langdurige bruikleen Collectie Vlaamse Gemeenschap

De schilderkunstige praktijk van Englebert Van Anderlecht (1918-1961, Schaarbeek) evolueerde van een figuratieve stijl naar een expressief en kleurrijk kubisme, om vanaf 1955 uiteindelijk over te gaan in een informele abstract-expressionistische benadering. Deze laatste fase kenmerkt zich door imposante doeken waarop spontane en expressieve penseelstreken in intense kleuren samenkomen. Het weerspiegelt de doorgedreven zoektocht van de kunstenaar naar een persoonlijke manifestatie van zijn emoties. In 1959 begon Van Anderlecht samen met de Brusselse schrijver Jean Dyréau (1917-1986, Brussel) aan de reeks 'peintures partagées', waarbij ze gezamenlijk werkten aan een reeks olieverfschilderijen die een samensmelting waren van woorden en beelden.

Multiplier les sens is een typerend werk uit deze reeks en illustreert treffend de spontane en directe wijze waarop deze schilderijen tot stand kwamen. Soms schilderde Van Anderlecht eerst de brede, druipende verfstroken, waarna Dyréau enkele woorden tussen de kolkende abstracte kleuren schreef. Op andere momenten reageerde Van Anderlecht met energetische penseelstreken op de woorden die Dyréau al op het canvas had gezet. Het resultaat is een symbiose van taal en beeld die de individuele artistieke expressie overstijgt en, zoals de titel doet vermoeden, een vermenigvuldiging van zintuiglijke ervaringen en betekenissen tot stand brengt.

vedovamazzei

Trees, 1993-2000

inkt op papier, 30 x 21 x 6 cm

Collectie S.M.A.K.

Onder de artiestennaam vedovamazzei werkt het Italiaanse kunstenaarsduo Stella Scala (°1964) en Simeone Crispino (°1962) sinds 1991 samen. Als bij toeval botsten ze in Napels op dit pseudo-niem, dat hen pronkend op een straatbord bekoorde.

Het duo verkent verschillende media zoals schilderkunst, sculptuur, fotografie en installaties. Hun werk, balancerend tussen ernst en ironie, reflecteert op humoristische wijze over de hedendaagse maatschappij. Thema's zoals identiteit en gevoelens als onzekerheid spelen hierin een centrale rol. Door beeld, object en tekst te combineren, creëren ze verwarring en misleiding, waarmee ze toeschouwers confronteren met hun onvermogen om betekenis te geven aan een beeld.

Trees is een riem (een oude handelsmaat) van 500 vellen papier, gemaakt tussen 1993 en 2000. Op de zijde van de riem, getekend met inkt, vormen de vellen samen het bomenlandschap zoals te zien op de achtergrond van *De annunciatie* (1472) van Leonardo Da Vinci. Het werk lijkt bovendien te alluderen op het concept van het flipbook in de animatiekunst waarbij opeenvolgende beelden de illusie van beweging creëren. Het beeld bij vedovamazzei is evenwel meteen leesbaar, in tegenstelling tot het dynamische karakter van het flipbook.

Danh Vō

2.2.1861, 2009-2018

inkt op papier, 29,6 x 21 cm

Collectie S.M.A.K.

In zijn kindertijd ontvluchtte Danh Vō (°1975, Bà Rịa) met zijn familie hun door oorlog geteisterde thuisland Vietnam. Een Deens vrachtschip redde hun boot, waardoor het gezin uiteindelijk in Kopenhagen belandde. Deze ervaring heeft Vō's artistieke praktijk, waarin thema's als identiteit, culturele assimilatie en de impact van geopolitieke gebeurtenissen centraal staan, aanzienlijk beïnvloed. Zijn kunstwerken reflecteren vaak op deze thema's en verkennen hoe de complexe wisselwerking tussen persoonlijke ervaring en collectieve geschiedenis onze identiteit vormt.

2.2.1861 (2009-2018) is een transcriptie van de laatste brief die de Franse katholieke missionaris Saint Théophane Vénard aan zijn vader schreef, voor hij in 1861 in Vietnam onthoofd werd. Dit kunstwerk is opgevat als een open editie en wordt telkens met de hand vervaardigd door Phung Vō, zijn vader, die als kind de kunst van het schoonschrift leerde.

Met *2.2.1861* onthult Danh Vō een complexe dynamiek tussen originaliteit en herhaling. Hij bemoeilijkt de interpretatie van het auteurschap doordat zowel hijzelf als zijn vader beschouwd kunnen worden als auteurs, zij het van een brief die in essentie een perpetue kopie is van een origineel. Het walnoothout van de lijst waarin het werk is geplaatst, voegt nog een diepere betekenis toe. Dit hout is namelijk afkomstig van bomen in de Sierra Orchards, eigendom van Craig McNamara, de zoon van de voormalige Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken tijdens de Vietnamoorlog, Robert McNamara. Het in elkaar grijpen van deze drie vader-zoonrelaties is archetypisch voor het werk van Vō, waarin hij het persoonlijke verweeft met globale maatschappelijke kwesties, in dit geval religie, kolonialisme en oorlog.

Franz West

Habsburger Stuhl, 1989
smeedijzer, 77 x 112 x 53 cm
Collectie S.M.A.K.

Heimo Zobernig

Untitled (pedestal for 'Habsburger Stuhl'), 1989
emulsieverf op spaanplaat, 11 x 150 x 120 cm
Collectie S.M.A.K.

Franz West (1947-2012, Wenen) startte zijn carrière als schilder, maar al snel ruilde hij deze discipline in voor installatie- en beeldhouwkunst. Zijn oeuvre kenmerkt zich door een samenkomst van verschillende kunstvormen. Hij vat zijn carrière aan onder de noemer van het Weens Aktionisme, legt zich in de jaren 1970 toe op collages en sculpturen van gips, polyester, metaal en papier-maché en later van aluminium. Eind jaren '80 experimenteert West met het maken van meubilair. Zijn sculpturen en installaties zijn vaak uitnodigingen tot fysieke interacties waarbij de bezoeker actief bij het werk betrokken wordt. Bijvoorbeeld de *Passstücke* uit de vroege jaren 1970, kleine sculpturen die op verschillende manieren rond het lichaam kunnen worden gedragen.

De *Habsburger Stuhl* is een voorbeeld van een meubilair werk dat West maakte in 1989. De kunstenaar zoekt hier de grenzen op tussen het praktische gebruik van een meubelstuk, en de artistieke kwaliteit van een kunstwerk. De stoel, gemaakt uit metaal, staat op een witte sokkel die bevriend kunstenaar Heimo Zobernig specifiek voor dit werk maakte.

Heimo Zobernig (°1958, Mauthen) is een Oostenrijkse kunstenaar. Hij studeerde aan de Akademie der bildende Künste en aan de Universität für angewandte Kunst in Wenen, waar hij nog steeds leeft en werkt. Sinds 2000 doceert hij binnen de beeldhouwkunst

aan de Akademie. Het oeuvre van de kunstenaar wordt gekenmerkt door een divers scala aan media: van sculptuur en schilderkunst tot installatie en performance. Hij verwijst regelmatig naar theater, grafisch design en architectuur. Sinds de jaren 1980 wordt zijn werk getypeerd door een minimalistische/abstracte vormtaal, die visuele gelijkenissen met kunstenaars als Piet Mondriaan en Blinky Palermo vertoont.

Uit de Collectie *Together: Collaborative Art Practices*

25 mei/8 september 2024

S.M.A.K., Stedelijk Museum voor Actuele Kunst

curatoren: Jeroen Staes & Thibaut Verhoeven

hoofd collectie: Iris Paschalidis

restauratie & conservatie: Frances Berry, Claudia Kramer,

Jana Van De Mierop, Carla Viana

productie & art handling: Tashina De Ketele, Filip De Poortere, Dave Derycke,

Simon Everaert, Marek Jano, Christoph Neerman, Lander Thys, Kimberly

Thyssen, Anna Van Passel, o.l.v. Philippe Van Cauteren

registratie: Lien Roelandt, Véronique Van Bever

film editing: Geert Wijns

Publicatie ter gelegenheid van de tentoonstelling

Uit de Collectie *Together: Collaborative Art Practices*

teksten: Nujan Brabants, Jeroen Staes, Lena Vanneste, Thibaut Verhoeven

eindredactie: Justine Boutens, Jeroen Staes, Thibaut Verhoeven

vertaling en redactie: Marian Decroos, Helen Simpson & Catherine Warnant

ontwerp: Jan en Randoald

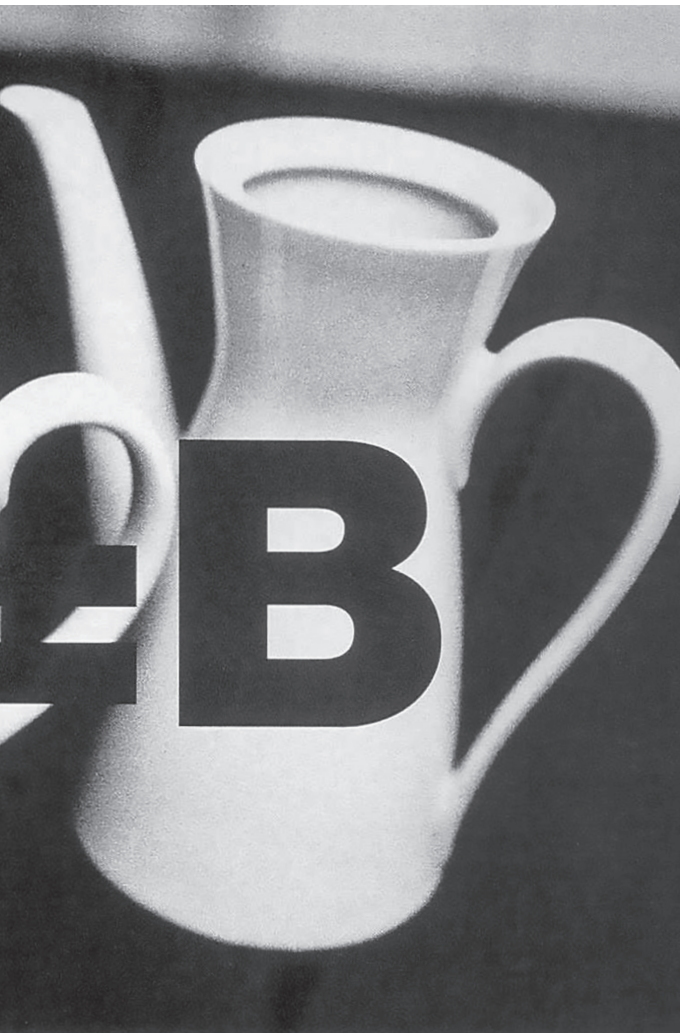
Gepubliceerd door S.M.A.K. in mei 2024

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze publicatie mag op enigerlei wijze worden veelevoudigd of verspreid zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursgerechtigde.

© 2024 S.M.A.K., Stedelijk Museum voor Actuele Kunst

S.M.A.K.-medewerkers: Maaike Aelbrecht, Peter Aerts, Frances Berry, Tanja Boon, Karima Boudou, Justine Boutens, Dominique Cahay, Alexandr Caradjov, Mathieu Cieters, Tashina De Ketele, Filip De Poortere, Tineke De Rijck, Dave Derycke, Wesley De Smet, Anna Drijbooms, Rachid Einauan, Simon Everaert, Rika Godderis, Leen Goossens, Ann Hoste, Ann-Sophie Hoste, Marek Jano, Funda Korkmazer, Claudia Kramer, Dave Maes, Bruno Matthys, Christoph Neerman, Iris Paschalidis, Manon Poyet, Camille Reynders, Lien Roelandt, Doris Rogiers, Aïcha Snoussi, Jeroen Staes, Sam Steverlyncx, Lander Thys, Kimberley Thyssen, Véronique Van Bever, Philippe Van Cauteren, Jana Van de Mierop, Filip Van de Velde, Griet Van de Velde, Christa Van Den Berghe, Aline Van Nereaux, Anna Van Passel, Liesje Vandenbroeck, Sam Vandevoorde, Annemie Vander Borcht, Pieter Van der Gheynst, Annelies Vantygghem, Thibaut Verhoeven, Carla Viana, Christian Volleman, Marianne Vonck, Geert Wijns & Karen Vulgaert.

© S.M.A.K., Stedelijk Museum voor Actuele Kunst
Jan Hoetplein 1, 9000 Gent

S.M.A.K.